QORTI CIVILI
PRIM' AWLA

ONOR. MHALLEF
JACQUELINE PADOVANI GRIMA LL.D. LL.M. (IMLI)

Seduta ta' nhar il-Erbgha 13 ta' Gunju 2018

Rikors Numru : 549/2017 JPG
Kawza Numru : 16

Alexandra Pace

Vs

Doris sive Doreen Shawky

Il-Qorti :

Rat ir-rikors mahluf ta' Alexandra Pace [detentrici tal-karta ta' l-identita bin-numru 475762(M)], datat 19 ta' Gunju 2017, a fol 1 et seqq:

1. *Illi l-kontendenti huma l-unici ulied ta' Maria Luigia Mifsud, armla minn Hector Mifsud, li mietet fit-tlieta u ghoxrin (23) ta' Gunju tas-sena elfejn u sittax (2016).*

2. *Illi s-successjoni ta' Maria Luigia Mifsud hija regolata permezz ta' testament sigriet datat ghoxrin (20) ta' Awwissu tas-sena elf disa' mija disgha u disghin (1999), liema testament sigriet gie miftuh u ppubblikat permezz ta' att pubbliku ricevur min-Nutar Pubbliku Joseph Henry Saydon fis-sittax (16) ta' Settembru tas-sena elfejn u sittax (2016), wara dikriet moghti mill-Onorabbli Qorti Civili (Sezzjoni ta' Gurisdizzjoni Volontarja) fid-dsatax (19) t'Awwissu tas-sena elfejn u sittax (2016).*

3. *Illi t-Tielet Artikolu tat-testment sigriet precitat jipprovdi is-segwenti:*

> *"Nordna illi is sehem minnhi imholli bi prelegat fit-Tieni Artikolu ta' dan it-testament, tal-imsemmija dar numru tminja u ghoxrin (28), iggib l'isem "Dorsan", Trieq l'Gharix, Attard; kif ukoll it terran, numru sebgha u sebghajn (77), Viani Street, Sliema, imholli bi prelegat fl-Ewwel Artikolu ta' dan it testament, jigu valutati b'mod gust minn Arkitett u Inginier Civli li jkun appuntat biss minn Doreen Shawky, u din il valutazzjoni, li ghandha tkun tikkontjeni ir ragunijiet kollha li fuqhom dan l-Arkitett jkun ibbaza li stima tieghu, ghandha tigi konfermata bil-gurament min l'istess Arkitett u Inginier Civili, u din il-valutazzjoni tkun finali u insindakabbli"*

4. *Illi l-attrici interpellat lill-konvenuta diversi drabi sabiex tottempora ruhha mad-disposizzjonijiet testamentarji, u anke pprocediet b'rikors mahluf bin-numru mitejn sitta u erbhgin tas-sena elfejn u sbatax (246/2017) fl-ismijiet "Alexandra Pace vs. Doris sive Doreen Shawky".*

5. *Illi kien biss wara li l-konvenuta giet notifikata bil-kawza msemmija fil-paragrafu precedenti illi hija produciet stejjem peritali dwar il-fondi urbani msemmija fit-Tielet Artikolu tat-testment sigriet li jirregola s-successjoni ta' Maria Luigia Mifsud.*

6. *Illi l-istima tal-fond urban maghruf bl-isem "Dorsan", fi Triq l-Gharix, Attard, ma hijiex accettabbli in kwantu ma saritx b'mod gust stante li taghti valur ferm u ferm inferjuri ghal dak li verament ghandu l-fond in kwistjoni.*

7. *Illi min-naha l-ohra, l-istima tal-fond urban bin-numru sebgha u sebghin (77) fi Triq Viani, Sliema hija gholja u kwindi eccessiva, u ghalhekk ukoll ma saritx b'mod gust.*

8. *Illi dik il-parti tad-disposizzjoni testamentarja illi tirriserva lill-konvenuta, jew lill-arkitett inkarigat minnha, is-setgha li jistabilixxu kemm ghandu jkun il-prelegat imholli lill-attrici permezz tat-Tielet Artikolu tat-testment precitat hija nulla u minghajr effett.*

9. *Illi ghalhekk qed issir din il-kawza.*

10. *Illi l-attrici tiddikjara li taf bil-fatti suesposti personalment.*

Ghaldaqstant u ghar-ragunijiet kollha hawn fuq premessi l-attrici umilment titlob lil dina l-Onorabbli Qorti joghgobha:

1) *Tiddikjara u tiddeciedi illi dik il-parti tad-disposizzjoni testamentarja espressa fl-Artikolu Tlieta tat-testment sigriet ta' Maria Luigia Mifsud datat ghoxrin (20) ta' Awwissu tas-sena elf disa mija disgha u disghin (1999), illi tirriserva lill-konvenuta, jew lill-arkitett inkarigat minnha, is-setgha li jistabilixxu kemm ghandu jkun il-prelegat imholli lill-attrici permezz tat-Tielet Artikolu tat-testment precitat hija nulla u minghajr effett;*

2) *Tiddikjara u tiddeciedi illi l-istejjem maghmula mill-Perit Arkitett F. E. Montesin fuq inkarigu tal-konvenuta dwar il-fond urban maghruf bl-isem "Dorsan", fi Triq l-Gharix, Attard, u kif ukoll dwar il-fond urban bin-numru sebgha u sebghin (77) fi Triq Viani, Sliema, ma sarux b'mod gust u kwindi huma nulli, inattendibbli u minghajr effett;*

3) *Tistabbilixxi l-valutazzjoni tal-fondi urbani msemmija fit-Tielet Artikolu tat-testment sigriet ta' Maria Luigia Mifsud datat ghoxrin (20) ta' Awwissu tas-sena elf disa' mija u disgha u disghin (1999), occorrendo bl-opera ta' periti nominandi,*

U dan previa kull dikjarazzjoni jew provvdiment iehor opportun.

Bl-ispejjez kontra l-konvenuta, li hija issa ngunta in subizzjoni.

Rat li l-atti tar-rikors, id-digriet u l-avviz tas-smiegh gew debitament notifikati skond il-ligi;

Rat ir-risposta guramentata ta' Doreen Shawky (ID 705359M) datata 29 ta' Settembru 2017 a fol 25 et seqq li taqra hekk:

1. *It-talbiet avvanzati mill-attriċi għandhom jiġu miċħuda stante li huwa legalment inkonċepibbli u legalment insostenibbli li l-attriċi titlob dikjarazzjoni ta' nullità tad-dispożizzjoni testamentarja li tinsab fl-*Artikolu *Tlieta tat-testment sigriet inkwistjoni meta hija stess diġa' aderixxiet mal-imsemmija dispożizzjoni testamentarja, u meta, min-naħa l-oħra, l-*esponenti *wkoll diġà aċċettat u ottemprat ruħha mal-*obbligu *impost fuqha bl-imsemmija dispożizzjoni testamentarja biex tappunta perit li jagħmel valutazzjoni b'mod ġust bir-raġunijiet kollha rilevanti u ġuramentat, kif fil-fatt sar;*

3. *Illi inoltre, skont il-prinċipju electa una via non datum recursus ad alteram l-attriċi hija prekluża milli tipproċedi bit-talbiet attriċi stante li hija fil-passat diġà għażlet li flok titlob in-*nullità *tad-dispożizzjoni testamentarja inkwistjoni, anzi tinsisti fuqha kontra l-esponenti; Dan juri wkoll mala fede min-naħa tal-attriċi li għall-konvenjenza qegħda tipprova tagħżel biss fejn jaqblilha u tinjora fejn ma jaqblilhiex;*

4. *Illi ulterjorment, it-tieni talba attriċi hija kuntradittorja għall-*ewwel *talba attriċi stante li fl-ewwel waħda qegħda tintalab in-*nullità *tad-dispożizzjoni testamentarja mentri fit-tieni waħda, qiegħed jintalab li l-*Qorti *tiddikjara li l-istima tal-Perit Montesin ma saritx skont <u>l-istess dispożizzjoni testamentarja li l-attriċi tallega li hija parzjalment nulla;</u>*

5. *Subordinatament u mingħajr preġudizzju għas-sueċċepit, kwantu jirrigwarda l-ewwel talba attriċi, din għandha tiġi miċħuda stante li l-liġi ċivili ma tirravviżax nullità fid-dispożizzjoni testamentarja ineżami meta t-testatriċi stabbilixxiet bi preċiżjoni kif għandu jiġi stabbilit l-*ammont *tal-prelegat u għaldaqstant mhux minnu li t-testatriċi tat is-setgħa <u>għal kollox</u>* lill-eredi,

jew l-arkitett, biex jivvintaw huma kemm għandu jkun il-prelegat tal-attriċi; Illi inoltre, il-liġi lanqas ma tirravviża xi nullità għal dispożizzjoni ta' testatur li biha jimponi kundizzjoni dwar min għandu jaħtar l-espert li jagħmel il-valutazzjoni kif ġie impost fit-testment ineżami;

6. *Dejjem sussidjarjament u mingħajr preġudizzju għas-sueċċepit, u kwantu jirrigwarda t-talbiet attriċi kollha, ma huwiex ikkonsentit li l-attriċi titħalla tissostitwixxi l-volontà tat-testatriċi kif riflessi fit-testment inkwistjoni, u dan peress li bit-talbiet tagħha l-attriċi tixtieq lill-dina l-Onorabbli Qorti tinjora essenzjalment ix-xewqa tat-testatriċi dwar liema perit għandu jiġi appuntat u dwar min għandu jappuntah, biex minflok timponi hi dak li trid kontra l-volontà espressa tat-testatriċi;*

7. *Dejjem sussidjarjament u mingħajr preġudizzju għas-sueċċepit, jiġi eċċepit li t-Tielet Artikolu tat-testment inkwistjoni jeżiġi li: "Nordna illi is-sehem minnhi imħolli bi prelegat fit-Tieni Artikolu ta' dan it-testment, tal-imsemmija dar numru tmienja u għoxrin (28), iġġib l-isem "Dorsan", Triq l-Għarix, Ħ'Attard; kif wkoll it-terran, numru sebgħa u sebgħajn (77), Viani Street, Sliema, imħolli bi prelegat fl-Ewwel Artikolu ta' dan it-testment, jiġu valutati b'mod ġust minn Arkitett u Inġinier Ċivili li jkun appuntat biss minn Doreen Shawky, u din il-valutazzjoni, li għandha tkun tikkontjeni r-raġunijiet kollha li fuqhom dan l-Arkitett jkun ibbaża l-istima tiegħu, għandha tiġi kkonfermata bil-ġurament minn l-istess Arkitett u Inġinier Ċivili, u <u>din il-valutazzjoni tkun finali u insindakabbli</u>" . Illi għaldaqstant, l-attriċi ma għandhiex il-jeddijiet li hija qegħda titlob u inoltre, l-attriċi ma hix titlob in-nullità tal-parti tad-dispożizzjoni testamentarja li tordna li l-valutazzjoni tal-perit maħtur mill-esponenti tkun finali u insindakabbli, li allura l-imsemmija valutazzjoni tal-imsemmi perit tibqa' dejjem finali u insindakabbli kif ordnat it-testatriċi; evidentement, it-testatriċi riedet tevita l-kwistjonijiet bejn l-eredi anki fid-dawl tal-fatt li t-testatriċi taf li l-attriċi Alexandra Pace għandha storja ta' kawżi, tant li anki fetħet kawża lil ommha stess fl-1998, u oħra lill-esponenti din is-sena li għadha pendenti.*

8. *Dejjem sussidjarjament u mingħajr preġudizzju għas-suċċepit, f'kull każ, l-istima pprovduta mill-esponenti saret pjenament in osservanza tat-testment inkwistjoni u wkoll fiż-żmien ordnat fl-istess testment u allura ma tistax tiġi ddikjarata nulla, inattendibbli u mingħajr effett kif allegat mill-attriċi.*

9. *Salvi eċċezzjonijiet oħra permessi mil-liġi.*

Bl-ispejjeż

Rat l-atti u d-dokumenti kollha ezebiti;

Rat in-noti ta' sottomissjonijiet;

Ikkonsidrat;

Permezz ta' din il-kawza, r-rikorrent qed titlob lil din il-Qorti sabiex tiddikjara illi l-parti tad-disposizzjoni testamentarja espressa fl-Artikolu Tlieta tat-testment sigriet ta' Maria Liugia Mifsud datat 20 ta' Awissu 1999 li tirriserva lill-intimata jew lil arkitett inkarigat minnha is-setgha li jistabilixxu kemm ghandu jkun l-prelegat mholli lir-rikorrent hija nulla u minghajr effett, tiddikjara illi l-istejjem mghamula mill-Perit F.E. Montesin fuq inkarigu tal-intimata ma sarux b'mod gust u kwindi huma nulli, inattendibbli u minghajr effett, u konsegwentement tistabilixxi din il-Qorti stess, occorendo bil-hatri ta' periti nominandi il-valur tal-fondi urbani msemmija fl-artikolu precitat.

Rigward il-fatti tal-kawza, il-Qorti rat illi din il-kawza hija bbazata fuq l-Artikolu 3 tat-Testment Sigriet tal-20 ta' Awissu 1999, maghmul minn Maria Liugia Mifsud, omm il-partijiet. Maria Liugia Mifsud innominat lill-kontendenti zewg ulieda bhala l-eredi universali taghha, u halliet ukoll lilhom prelegat li jikkonsisti f'fond urban kull wiehed. Permezz tat-tielet artikolu tat-testment sigriet imsemmi, Mifsud ordnat illi l-prelegati mhollija minnha jigu valutati b'mod gust minn arkitett u inginier civili appuntat biss mill-intimata, liema valutazzjoni ghandha tkun finali u insindikabbli.

Din hija sentenza parzjali, dwar l-eccezzjonijiet preliminari tal-intimata. L-ewwel tlett eccezzjonijiet preliminari tal-intimati huma konnessi, fis-sens illi dawn it-tliet eccezzjonijiet jirrigwardaw il-fatt illi, skont l-intimata, r-rikorrenti ma tistghax titlob in-nullita tad-disposizzjoni testamentarja in kwistjoni meta diga accettat u adderixxiet ghall-istess, inkluz billi fethet kawza ohra fejn insistiet fuq l-esekuzzjoni ta' din id-disposizzjoni, u illi t-tieni talba hija kontradittorja ghal ewwel wahda.

L-intimata targumenta fin-nota ta' sottomissjonijiet taghha illi r-rikorrent diga pprocediet b'kawza ohra fejn mhux biss ma sostnietx illi d-disposizzjoni testamentarja in kwistjoni hija nulla, izda sostniet bil-kontra billi pprocediet sabiex tircievi l-hlas tas-somma stabbilita skont id-disposizzjoni testamentarja in kwistjoni. L-intimata sostniet li ghalhekk, ir-rikors promotur tal-kawza bin-numru 246/2017 SM, l-eccezzjonijiet u kif ukoll ic-cedola ta' depozitu, juru li l-kontendenti accettaw u aderixxew mad-disposizzjoni testamentarja meritu ta' din il-kawza. Targumenta wkoll, wara li ticcita lil Laurent u lil Ricci, illi gialadarba r-rikorrent tidher li almenu tacitament accettat il-prelegat mholli lilha, ma tistghax issa tirripudjah. Tikkontendi inoltre illi gialadarba r-rikorrenti accettat il-prelegat mholli lilha akkont ta' sehemha mill-wirt u procediet b'azzjoni sabiex tircievih, jirrizulta li din is-sitwazzjoni hija rriversibbli u ghalhekk issa ma tistghax titlob dikjarazzjoni tan-nullita tad-disposizzjoni testamentarja in kwistjoni. Fir-rigward tat-tielet eccezzjoni ziedet illi kif jidher mill-Artikolu 695 tal-Kodici Civili, ma tistghax tintalab dikjarazzjoni ta' nullita ta' parti biss minn disposizzjoni testamentarja, peress illi dan l-artikolu jitkellem fuq in-nullita ta' disposizzjoni, u mhux ta' parti minnha.

Minn naha taghha, r-rikorrenti targumenta illi l-kawza bin-numru 246/2017 SM giet intavolata qabel ma' r-rikorrenti giet mgharrfa mill-intimata bil-kontenut tal-istejjem maghmula mill-Perit inkarigat minnha, u dan minkejja li kienet ilha fil-pussess tal-istess stejjem, li skont ir-rikorrent juri mala fede. Ir-rikorrent tikkontendi illi anke b'din l-azzjoni hija qed tinsisti fuq l-esekuzzjoni tad-disposizzjoni testamentarja in kwistjoni, ghaliex qed tinvoka n-nullita biss sa fejn dik id-disposizzjoni testamentarja tittenta xxejjen id-dritt tar-rikorrent li tezigi l-esekuzzjoni tajba u kompleta da parti tal-intimata tal-obbligazzjoni kif imposti fit-testment sigriet, u ghalhekk m'hemm xejn kontradittorju fit-talbiet tar-rikorrenti.

Kif intqal fis-sentenza **Emanuel Scicluna vs Av. Dr. S. Camilleri noe**, deciza mill-Qorti tal-Appell fid-19 ta' Jannar 1959, attur li jaghzel wahda mill-azzjonijiet lilu akkordati, neccessarjament irrinunzja ghal ohrajn, u mhux permess li min ikun irrinunzja ghall-azzjonijiet tieghu li jerga lura fuq il-passi tieghu stess.

Fis-sentenza fl-ismijiet **Avukat Dr. Rene Frendo Randon vs Albert Walter Salomone noe et** deciza mill-Qorti tal-Appell fl-24 ta' April 1998 gie osservat illi:

> "***meta citazzjoni jkun fiha kawzali alternattivi u mhux cert liema wahda minnhom hija l-kawzali li sejra tifforma l-bazi ta' l-azzjoni odjerna, dan igib sitwazzjoni fejn konvenut lanqas ma jkun jista' jammetti t-talba ghax il-konvenut ma jkunx jista' jaghzel il-kawzali li jidhirlu hu. Lanqas mhu l-kompitu tal-Qorti li taghzel liema hija l-azzjoni li kellu jittenta l-attur. Dan juri car li l-kawza kif giet intavolata hija insostenibbli billi ab initio la setghet tipprocedi u lanqas setghet tigi ammessa***"

Skont is-sentenza fl-ismijiet **Flavia Cassar et vs Carmelo Muscat et** deciza mill-Qorti tal-Appell fl-14 ta' Novembru 2011 inghad illi:

> "***Izda kemm jekk it-talbiet tal-atturi jitqiesu bhala tlett azzjonijiet distinti prospettati fl-alternattiv kemm jekk jitqiesu bhala azzjoni kumulattiva wahda b'diversi kawzalitajiet kontradittorji, dan kollu jqieghed lill-konvenuti fl-impossibilita' li jiddeterminaw x'qeghdin jippretendu bil-preciz l-atturi u jqieghed lill-konvenuti f'pozizzjoni prekarja li ma jkunux jafu x'linja ta' difiza jintraprendu minghajr ma jippregudikaw il-posizzjoni taghhom.***"

Il-Qorti rat illi skont it-Tielet Artikolu tat-testment sigriet ta' Mifsud, Mifsud ordnat illi ssir valutazzjoni tal-prelegati mhollija minnha lill-ulieda l-kontendenti. Minn qari tat-testment sigriet in kwistjoni jirrizulta illi l-iskop ta' din il-valutazzjoni huwa sabiex:

1. Jigi accertat il-valur tal-prelegat imholli lir-rikorrenti peress illi l-valur ta' dan il-prelegat kellu jitnaqqas mill-kwota ereditarja taghha, ghaliex kien gie mholli akkont tal-kwota ereditarja tar-rikorrenti;

2. Jigi accertat l-valur taz-zewg prelegati peress illi l-intimata giet ordnata thallas lir-rikorrenti is-somma li hija l-kwinta parte tal-valur tal-prelegat imholli lill-intimata, u dan wara li jigi dedott il-valur tat-terran bl-indirizz 11, Viani Street, Sliema mill-valur tal-fond bl-indirizz 28, Triq l-Gharix, Attard.

Il-Qorti rat inoltre illi t-testatrici imponiet numru ta' kondizzjonijiet rigward il-valutazzjoni li kellha ssir tal-prelegati, inkluz dik il-parti li qed tigi attakata mir-rikorrenti, u cioe illi l-valutazzjoni maghmula mill-perit inkarigat mill-intimata tkun finali u insindikabbli.

Rigward l-argument tar-rikorrenti illi m'hijiex qed titlob dikjarazzjoni ta' nullita tad-disposizzjoni testamentari in kwistjoni shiha, u dan kif jidher mit-tmien premessa fir-rikors promotur taghha, il-Qorti tirrileva illi m'huwiex possibli illi jkun hemm dikjarazzjoni ta' nullita parzjali tad-disposizzjoni testamentarja in kwistjoni. Dan ghaliex skont l-Artikolu 711(1) tal-Kodici Civili:

> "***Kondizzjoni impossibbli, jew kuntrarja għal-liġi, jew għall-egħmil xieraq, tagħmel ma tiswiex id-dispożizzjoni li fiha tkun magħmula.***"

Ghalhekk, kieku din il-Qorti kellha ssib illi l-kondizzjoni mposta mit-testatrici illi l-valutazzjoni tal-perit inkarigat mill-intimata ghandha tkun finali u insindikabbli hija kontra l-ligi, b'applikazzjoni tal-Artikolu 711(1) tal-Kodici Civili, **dan is-sejbien iwassal sabiex tigi dikjarata in-nullita ta' dik id-disposizzjoni testamentarja kollha, u mhux sempliciment ta' parti minnha.**

Il-Qorti rat illi fil-kawza bin-numru 246/2017 SM fl-istess ismijiet, ir-rikorrenti ipprocediet **sabiex titlob l-esekuzzjoni tal-istess disposizzjoni testamentarja** li f'din il-kawza qed tikkontendi li hi nulla, u dan minghajr ebda riservi. Jidher illi kien biss meta l-intimata prezentat l-istima maghmula mill-Perit inkarigat minnha, ma'

liema stimi r-rikorrenti ma qablitx, illi r-rikorrenti ddecidiet illi timpunja l-validita ta' din id-disposizzjoni testamentarja. Fil-fehma tal-Qorti, gialadarba jirrizulta illi r-rikorrenti manifestament u espressament accettat id-disposizzjoni testamentarja in kwistjoni, u dan b'mod inekwivoku billi ipprocediet ghall-esekuzzjoni tal-istess testament permezz ta' azzjoni gudizzjarja, ma tistghax issa titlob dikjarazzjoni li dik l-istess disposizzjoni testamentarja hija nulla, meta fl-istess waqt qed titlob lil din il-Qorti diversament presjeduta sabiex tordna l-esekuzzjoni taghha.

Ghaldaqstant il-Qorti tqis illi l-ewwel talba ma tistghax tigi milqugha.

Fir-rigward tat-tielet eccezzjoni, ir-rikorrent targumenta illi m'hijiex qed tikkontendi illi d-disposizzjoni testamentarja fl-intier taghha hija nulla, izda biss dik il-kondizzjoni li tirrendi finali u insindikabbli l-valutazzjoni maghmula mill-perit mahtur mill-intimata. Ghalhekk m'hemm ebda kontradizzjoni bejn l-ewwel u t-tieni talba.

Kif diga gie rrilevat mill-Qorti aktar il-fuq pero, skont il-ligi m'huwiex possibbli illi tigi ddikjarata n-nullita **ta' parti biss** mid-disposizzjoni testamentarja, izda hu biss possibbli illi tigi dikjarata nulla disposizzjoni testamentarja shiha. Ghalhekk, fil-fehma tal-Qorti, il-kontradittorjeta ravvizata mill-intimata tissussisti, u din it-tielet eccezzjoni timmerita wkoll li tigi milqugha.

Ghal dawn ir-ragunijiet, il-Qorti tilqa' l-ewwel, it-tieni u t-tielet eccezzjonijiet tal-intimata (enumerati pero bhala 1, 3 u 4 rispettivament fir-risposta guramentata).
Bl-ispejjez kollha kontra r-rikorrenti.

Moqrija.

Mhallef Jacqueline Padovani Grima LL.D. LL.M. (IMLI)

Lorraine Dalli
Deputat Registratur